

Håglösa herrar låtsas debattera

Man kallar det utrikesdebatt. Ordet är litet för fint och allvarligt för det vi hörde i riksdagen i går. Den deklaration regeringen avgav var sig lik: en redogörelse för allmänt kända händelser utan försök till analys eller ens formell pregnans, utan, en reflexion utanför det på en gång självfallna och utslitna. För ett par år sedan gjorde regeringen ett försök till tänkande i större stil. Resultatet blev den beryktade idén att Sverige genom sin kloka politik kunde göra Ryssland humant och demokratiskt. Efter denna prestation har man avstått från mera storstilade tankegångar. På andra håll varierade man två motiv: det är bra med vår alliansfrihet — varför talas det inte om; vi hör på ett principiellt sätt till Västerlandet i alla fall. De båda oppositionsledarna instämde i refrängen och kom med några anmärkningar i detalj; för dagen var de tröttare än vanligt. Inrikesminister Hedlund lyckades i ett par satser koncentrera torftigheten i det hela: "Att Danmark och Norge har gått en annan väg än vi hindrar inte att vi har mycket gemensamt. Det har vi för övrigt också med andra länder som bekänner sig till den västerländska kulturen."

Endast två talare, hr Oswald och hr Nerman, förordade neutralismens övergivande. Hr Nermans tal var, bortsett från det för oss tilltalande i själva slutsatsen, på ett annat plan än allt vad som eljest sades i går. För en gångs skull gavs intrycket av en man som kände djupt och inte fastnat i fraserens slentrian, som vågade säga sanningar utan slapphet och omskrivningar; detta patos gav kraft även åt de enskilda formuleringarna och gjorde anförandet medryckande och betydande. Tänkte inte de många som till synes med stort intresse åhörde hr Nerman att här fanns en fläkt av det allvar och den lidelse utan vilken all politik blir en tom tävlan om röster och mandat?

Det eländiga i denna samling deklarationer — att tala om debatt är vilseledande — beror naturligtvis på den allmänna insikten att vi först glidit in på och sedan fastnat i en hållning som är tvetydig, splittrad och i grunden oärlig. För några år sedan, då hr Undén ännu kunde påstå att vi var främmande för både väst och öst, var motivationen för neutralitetslinjen åtminstone rent språkligt sammanhängande; den andliga neu-

tralitet som då var på modet var visserligen motbjudande, men den var anpassad efter vår politik. Nu kan sådant inte sägas längre, och det är osannolikt att någon demokrat tänker det. Alla betonar tvärtom sin samhörighet med Västern, sin uppskattning av Atlantpakten som freds- och frihetsgaranti. Ja, det underförstås att vårt försvar i viktiga hänseenden är beroende av Västerns hjälp under fred och krig, att vi måste söka samordning på vissa områden med Norge och Danmark, att vi inte kan undgå att komma med i ett eventuellt krig och att vi i sådant fall inte kan tänkas stå annat än på demokratiernas sida. Ryssarna betraktar oss också som självfallna motståndare och lär till och med sitt folk att vi hör till USA:s allierade.

Men hur skall man då försvara vår isolationism? Ja, man gör det praktiskt taget inte; vad som sägs i den vägen är antingen att folket är neutralt, eller också brukas fraser så intetsägande att det vare sig servilt att beteckna dem som argument. Lagg märke till exempelvis hur en rad talare uttryckte sig i går! Först säger man att Västerns samverkan är ett värn för freden. Sedan, efter ett par minuter, säger man att vår alliansfrihet också bidrar att värna världsfreden. Men det kan väl ändå inte vara på båda sätten. Är samverkan mellan demokratierna till gagn för freden, måste i all rimlighets namn varje stats deltagande

i denna samverkan tjäna samma syfte. Men bristen på kritik gör att dessa talare tillåter sig vad som helst, att de anser varje tankemöda bortkastad och ersätter den med slarvsatser som i varje annat sammanhang skulle te sig som en drift med publiken.

Möjligen kan det sägas, och många isolationister säger det då de pressas, att vi ju "praktiskt taget" tillhör Atlantpakten. Men skillnaden är inte oviktig mellan att stå utanför och inom pakten. Risken för krig är densamma, där finns ingen skillnad, det är sant. Skillnaden i övrigt är betydande: vi får inte den samordning som är behövlig för en väl förberedd och därför effektiv hjälp, vi får inte den materiel som vi annars skulle erhålla — även om västmakterna på denna punkt visat relativt stor förståelse —, vi bidrar inte som nästan alla andra demokratier till värdet av det gemensamma och därmed till fredens bevarande.

Det norska arbetarpartiet publicerade för två dagar sedan ett arbetsprogram för den kommande valperioden. I detta ingick följande satser:

Det norska arbetarpartiet vill att Norge skall vara aktiv medlem av Atlantpakten. Då demokratierna kring Atlanten år 1940 slöt sig samman i ett solidariskt försvarsförbund tog de lärdom av tidigare misstag och satte stopp för en utveckling som kunde ha fört världen till katastrof. Samarbetet i Atlantpakten är praktiskt fredsarbete.

Utvecklingen har fört med sig att endast gemensamt försvar kan ge effektivt militärt värn. Detta gäller i särskild grad för små länder i utsatt belägenhet. Isolerat försvar blir inte effektivt och blir ekonomiskt dyrare för landet. Det norska arbetarpartiet vill att Norge skall uppfylla sina militära förpliktelser och med sin part bidra till det gemensamma försvaret, så att det blir effektivt och ger vårt land säkerhet.

Är det möjligt att förneka att allt detta även gäller oss?